

Brussels Studies

La revue scientifique pour les recherches sur Bruxelles /
Het wetenschappelijk tijdschrift voor onderzoek over
Brussel / The Journal of Research on Brussels
Fact Sheets | 2026

Welvaartscreatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: een perspectief over 20 jaar in België

Brussels Studies fact sheet

*La création de richesse en Région de Bruxelles-Capitale : une mise en perspective
sur 20 ans en Belgique*

Wealth creation in the Brussels-Capital Region: a 20-year perspective in Belgium

Pierre-François Wilmotte

Traducteur : Annelies Verbiest (AV Translations)

Édition électronique

URL : <https://journals.openedition.org/brussels/8976>

DOI : 10.4000/15j6z

ISSN : 2031-0293

Cet article est une traduction de :

La création de richesse en Région de Bruxelles-Capitale : une mise en perspective sur 20 ans en Belgique - URL : <https://journals.openedition.org/brussels/8912> [fr]

Autre(s) traduction(s) de cet article :

Wealth creation in the Brussels-Capital Region: a 20-year perspective in Belgium - URL : <https://journals.openedition.org/brussels/8982> [en]

Éditeur

Université libre de Bruxelles - ULB

Référence électronique

Pierre-François Wilmotte, «Welvaartscreatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: een perspectief over 20 jaar in België», *Brussels Studies* [Online], Fact Sheets, nr 212, Online op 21 januari 2026, geraadpleegd op 17 maart 2026. URL: <http://journals.openedition.org/brussels/8976> ; DOI: <https://doi.org/10.4000/15j6z>

Ce document a été généré automatiquement le 17 mars 2026.

The text only may be used under licence CC BY 4.0. All other elements (illustrations, imported files) may be subject to specific use terms.

Welvaartscreatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: een perspectief over 20 jaar in België

Brussels Studies fact sheet

La création de richesse en Région de Bruxelles-Capitale : une mise en perspective sur 20 ans en Belgique

Wealth creation in the Brussels-Capital Region: a 20-year perspective in Belgium

Pierre-François Wilmotte

Traduction : Annelies Verbiest (AV Translations)

NOTE DE L'ÉDITEUR

Om de figuren in een betere resolutie te bekijken, raadpleegt u het artikel online en klikt u op “Origineel” onder elke figuur.

NOTE DE L'AUTEUR

Het onderzoek waaruit deze *Factsheet* voortvloeit, kwam tot stand op basis van analyses die het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse uitgevoerd heeft. De volledige resultaten zijn beschikbaar in *Cahier van het BISA* nr. 15: https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/Cahier_15_NL.pdf

Inleiding

- 1 De economische situatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) is regelmatig het onderwerp van debat: *Staat Brussel nog altijd centraal in de Belgische economie?*

- 2 Deze studie reikt cijfergegevens aan voor dit debat. Ze is gebaseerd op de statistieken over het bruto binnenlands product (BBP) en de bruto toegevoegde waarde (TW) van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) voor de periode 2003-2023 op het niveau van de arrondissementen. Om verder te kijken dan de administratieve grenzen van het BHG, hanteert de studie ook het begrip “grootstedelijke regio” (GR), zoals gedefinieerd door Eurostat [European Commission. Statistical Office of the European Union, 2019]. Op die manier kan de Brusselse metropool in haar geheel bekeken worden en met de andere grote steden in België vergeleken worden.

1. Verminderde groei van de economische activiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- 3 Tussen 2003 en 2023 groeide het BBP in de grootstedelijke regio (GR) Brussel met gemiddeld 1,7 % per jaar (Tabel 1). Deze groei is te vergelijken met die op Belgisch niveau (+1,7 % per jaar) en met die van de GR's Antwerpen (+1,6 % per jaar), Luik (+1,6 % per jaar) en Namen (+1,6 % per jaar). De GR Gent noteert een sterkere groei (+2,4 % per jaar), terwijl de GR Charleroi nog altijd een postindustriële stagnatie kent (+0,8 % per jaar).

Tabel 1. BBP in volume in 2023 per grootstedelijke regio en jaarlijkse evolutie uitgedrukt in %

Grootstedelijke regio	BBP in miljard euro	Aandeel van het Belgisch totaal in %	Jaarlijkse evolutie van het BBP (2003-2023)
Brussel	216,4	36,3 %	1,7 %
- BHG	103,3	17,3 %	0,9 %
- Vlaams deel	79,7	13,4 %	2,5 %
- Waals deel	33,4	5,6 %	2,5 %
Antwerpen	65,4	11 %	1,6 %
Luik	31,4	5,3 %	1,6 %
Gent	39,7	6,7 %	2,4 %
Charleroi	16,5	2,8 %	0,8 %
Namen	12,7	2,1 %	1,6 %
België	596,3	100 %	1,7 %

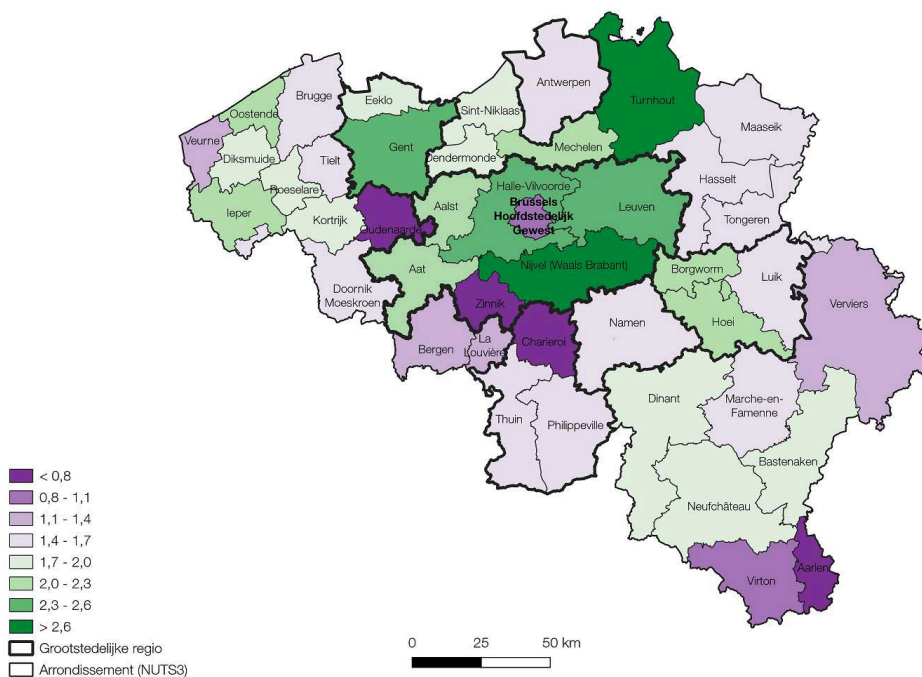
Bronnen: INR (Regionale rekeningen), 2025; Eurostat, 2021; berekeningen BISA

- 4 Achter deze gemiddelden gaan echter aanzienlijke interne verschillen schuil. Binnen de GR Brussel is de groei sterker in de Vlaamse en Waalse rand. Zo noteert Waals-Brabant dankzij de bloei van de farmaceutische sector de sterkste groei van het land (+3 % per jaar). Aan het andere uiterste staat het arrondissement Zinnik (+0,1 % per jaar), dat

geconfronteerd wordt met desindustrialisering. De groei van het BHG ligt tussen deze twee uitersten in (+0,9% per jaar). Deze relatief bescheiden groei bevestigt de economische terugval van het Brusselse grootstedelijk gebied, die eerder al vastgesteld werd, onder andere in het werk van Van Hamme *et al.* [2011].

- 5 Op Belgisch niveau was de economische groei het sterkst in het polycentrische grootstedelijke gebied rond Brussel, Antwerpen en Gent (Figuur 1). Binnen dit gebied zijn echter noch het BHG, noch het arrondissement Antwerpen het meest dynamisch. De groei wordt vooral aangejaagd door arrondissementen met middelgrote steden, zoals Mechelen, Aalst, Leuven en Turnhout, en door de economische centra van Waals-Brabant. In de rest van het land is de groei over het algemeen lager dan die op Belgisch niveau, vooral in de postindustriële arrondissementen van Henegouwen.

Figuur 1. Gemiddelde jaarlijkse groei van het BBP in volume in de Belgische arrondissementen tussen 2003 en 2023, uitgedrukt in %

Opmerking voor de lezer: gemiddelde jaarlijkse groei voor België: 1,7% per jaar.

Bronnen: INR (Regionale rekeningen), 2025; Eurostat, 2021; berekeningen BISA

2. Wat zijn de redenen voor de terugval van de economische groei?

- 6 De vertraagde groei in het BHG valt voornamelijk te verklaren door de ontwikkeling van de economische activiteit op sectorniveau¹. In de studie werden twee grote oorzaken geïdentificeerd.

2.1. Blootstelling van de economische activiteit van het BHG aan krimpende sectoren

- 7 Bepaalde activiteitensectoren hebben de afgelopen twintig jaar een neergang gekend in België, vooral door de digitale transitie. Denk bijvoorbeeld aan telecommunicatie, postdiensten, reclame, marktonderzoek en reisbureaus. Deze activiteiten waren echter voor een groot deel geconcentreerd in het BHG. De telecommunicatiesector is daar een sprekend voorbeeld van: terwijl deze sector in 2003 nog bijna 7 % van de toegevoegde waarde van het BHG vertegenwoordigde, is dat aandeel in 2023 teruggevallen tot slechts 3 %. In de periode 2003-2023 is de telecomactiviteit gehalveerd in het BHG².
- 8 De desindustrialisering heeft zich voortgezet in het BHG (TW van -34 % tussen 2003 en 2023) en in België (TW van -4 % tussen 2003 en 2023). Op Belgisch niveau wordt dit beperkt door de sterke groei van de farmaceutische sector (TW van +153 % tussen 2003 en 2023 in België). In 2023 zal de industrie nog maar goed zijn voor 5 % van de TW in het BHG. Als we de industrie afbakenen tot de sectoren met een productieve activiteit in het BHG, vertegenwoordigt de productieve industriële activiteit maar hoogstens 2 % van de TW in het BHG.

2.2. Beperkte groei van expansieve activiteitensectoren in het BHG

- 9 De terugval van de economische groei is vooral toe te schrijven aan de zwakkere groei van expansieve sectoren, met name in de sector van de commerciële diensten.
- 10 Enerzijds zijn consumptiegerichte activiteiten, zoals de detailhandel, de horeca of andere diensten voor personen (bijvoorbeeld niet-medische zorg), minder sterk gegroeid in het BHG. Deze evolutie stelt de aantrekkelijkheid van Brussel als het belangrijkste handelscentrum van het land in vraag.
- 11 Anderzijds lieten nagenoeg alle diensten aan ondernemingen en de informatie- en communicatiesector (telecommunicatie niet meegerekend, zie hoger) – met uitzondering van juridische, boekhoudkundige en consultancyactiviteiten en hoofdkantoren (zie verder) – in het BHG een zwakkere groei optekenen dan in de rest van het land. Dat is paradoxaal aangezien deze activiteiten, die vooral in kantoren uitgeoefend worden, perfect compatibel zijn met een stedelijke omgeving. Deze paradox werd eerder al vastgesteld door Lennert en Van Criekingen [2003].

3. Een economische activiteit in het BHG die steeds meer gespecialiseerd is in bestuur, bedrijfsbeheer en financiële diensten

- 12 Andere economische sectoren zijn in het BHG dan weer sneller gegroeid dan in de rest van het land. Deze sectoren, die alsmaar zwaarder doorwegen in de gewestelijke economie, houden nauw verband met de uitoefening van economische en politieke macht en met de verschillende functies van Brussel als hoofdstad.
- 13 Aan de ene kant vormen niet-handelsactiviteiten tegenwoordig de belangrijkste economische sector in het Brussels Gewest. Ze zijn goed voor een vierde van de toegevoegde waarde (TW) en omvatten enerzijds de diensten voor personen, vooral in

de medische, sociale en onderwijssector (11,4 % van de TW) en anderzijds bestuur van de staat (13,4 %). Daarnaast is er nog de verenigingssector (2 %), die een sterke groei kent, evenals de activiteiten van de internationale instellingen, die niet opgenomen worden in de nationale en regionale rekeningen van België. Voor de economische activiteit van het BHG wordt er dus geen rekening gehouden met de toegevoegde waarde van de 50 000 mensen die werkzaam zijn bij internationale instellingen in het BHG³. Met andere woorden, het economisch belang van de politieke leidinggevende functie van het Brussels Gewest wordt onderschat.

- 14 Aan de andere kant blijft de economische leidinggevende functie geconcentreerd in het BHG. De juridische, boekhoudkundige, consultancy- en bedrijfsbeheeractiviteiten kenden een sterkere groei in het BHG (TW van +93 % tussen 2003 en 2022) dan in de rest van het land (+78 % in België). De groei van deze activiteiten hangt onder andere samen met het feit dat bedrijven hun leidinggevende en strategische functies steeds vaker uitbesteden, waarbij meer een beroep gedaan wordt op consultancy en managementvennootschappen voor leidinggevend personeel. Deze activiteiten vertegenwoordigen nu 8,9 % van de TW in het BHG, tegenover 8,7 % in Vlaanderen en 6 % in Wallonië. Het BHG blijft ook het belangrijkste financiële centrum van België: in 2022 waren de financiële diensten goed voor 18 % van de TW.

Conclusies

- 15 De Brusselse grootstedelijke regio blijft het belangrijkste economisch centrum van België. Er is echter nog altijd een verschil in dynamiek tussen het centrum (het BHG) en de rand van de Brusselse grootstedelijke regio, zoals reeds vastgesteld door Thisse en Thomas [2010]. Daardoor zijn de economische structuren van het BHG en de Brusselse rand de afgelopen twintig jaar duidelijker van elkaar gaan verschillen. Dit komt vooral door de specialisatie van het BHG in bepaalde activiteiten in vergelijking met de rest van de Brusselse GR, maar ook in vergelijking met de rest van het land.
- 16 Om meer inzicht te krijgen in deze economische differentiatie en de vastgestelde terugval van de economische groei, werd in het kader van de studie een grondige sectorale analyse uitgevoerd. Daaruit bleek dat er zich de afgelopen twintig jaar vier grote tendensen afgetekend hebben volgens een originele classificatie van de economische sectoren die specifiek is voor het BHG (zie Tabel 2):
1. de absolute afname van de activiteiten van de vroegere staatsmonopolies en de industrie, waardoor goederenproductie⁴ en netwerkdiensten minder belangrijk geworden zijn voor de TW van het BHG;
 2. de relatieve afname, die over het algemeen verband houdt met een zwakkere groei in het BHG, van bijna alle activiteiten op het vlak van commerciële diensten, logistiek en transport;
 3. de sterkere toename van de niet-commerciële diensten voor personen in het BHG, die een groter aandeel in de TW van het BHG vertegenwoordigen;
 4. de gestage groei van de activiteiten die verband houden met bestuur van de staat, bedrijfsbeheer en financiële diensten, die inmiddels goed zijn voor 42,7 % van de TW van het BHG.

Tabel 2. Verdeling van de bruto toegevoegde waarde die in het BHG gegenereerd werd in 2003 en 2022 volgens het type activiteit en de ruimtelijke spreiding van de activiteit

Sectorcategorie	Aan welke ruimte is de productie van toegevoegde waarde gekoppeld?	Aandeel van de TW van het BHG in 2003	Aandeel van de TW van het BHG in 2022	Aandeel van de TW in de rest van België (2003)	Aandeel van de TW in de rest van België (2022)
Activiteiten van hoofdkantoren of openbaar bestuur in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest					
Bestuur van de staat	Bestuur van een gebied	12,9 %	15,5 %	7,0 %	6,4 %
Bedrijfsbeheer	Administratie van bedrijven die soms elders gevestigd zijn	5,4 %	8,9 %	6,1 %	7,9 %
Beheer van industriële bedrijven (hoofdkantoren)	In het BHG behoren deze activiteiten tot de industrie, maar hebben ze uitsluitend betrekking op activiteiten van hoofdkantoren, dus voor het beheer van de bedrijfsproductie	3,5 %	3,2 %	N.V.T.	N.V.T.
Financiële diensten	Beheer van de financiële markten, voornamelijk op Belgisch niveau	16,4 %	18,3 %	2,8 %	3,2 %
Internationale instellingen	De toegevoegde waarde die gegenereerd wordt door de 50 000 internationale ambtenaren die in het BHG werken, is niet opgenomen in de regionale rekeningen (van het BHG).	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Economische activiteiten die inspelen op de lokale vraag					
Industrieën en netwerkdiensten	Industriële activiteiten rond het uitbaten van netwerken die diensten leveren aan burgers en bedrijven	7,5 %	3,5 %	1,5 %	1,6 %
Niet-commerciële diensten	Activiteiten gericht op het verlenen van openbare diensten aan de lokale bevolking en aan bezoekers	9,2 %	11,1 %	13,9 %	14,6 %

Commerciële diensten voor personen	Dienstverlenende activiteiten voor consumenten, waarbij de nabijheid van deze laatste essentieel is	8,1 %	6,7 %	8,8 %	7,5 %
Commerciële economische activiteiten waarbij een goed en/of een dienst geproduceerd en vervoerd wordt via een vestiging in het BHG					
Transport en logistiek	Het verbinden van productie- en/of consumptiegebieden	13,9 %	11,0 %	14,7 %	14,5 %
Goederenproductie	Productielocatie van het belangrijkste goed (productiefaciliteit), met inbegrip van bouwactiviteiten	7,7 %	4,4 %	30,0 %	24,5 %
Diensten bedrijven aan	Productielocatie van de belangrijkste dienst (kantoren)	9,4 %	9,7 %	6,5 %	9,9 %
Economische activiteit als gevolg van de diensten die door het vastgoedpark geleverd worden					
Economie die voortvloeit uit vastgoed	Woonplaats van de eigenaars van het Brusselse en Belgische vastgoedpark	5,9 %	7,7 %	8,8 %	10,0 %

Bronnen: INR (Regionale rekeningen), 2025; berekeningen BISA

- 17 Aangezien er geen rekening gehouden wordt met de activiteit van de internationale instellingen en de vastgoedactiviteit (die geen economische activiteit is in de klassieke betekenis van het woord), zijn de bestuurs- en beheersactiviteiten, die verband houden met het politieke en economische bestuur op Belgisch en internationaal niveau, tegenwoordig goed voor de helft van de economische activiteit in het BHG.
- 18 Ondanks de zwakke groei gedurende de voorbije twintig jaar blijft de economische activiteit zeer belangrijk in het BHG, en daar profiteert de rest van het land uiteindelijk ook mee van [Departementen Studiën en Algemene statistiek, 2025]. Een groot deel van deze economische activiteit in het BHG houdt immers verband met bestuur, beheer en dienstverlening op het Belgisch grondgebied (Tabel 2). Daaruit volgt dat de Brusselse economische activiteit, die gespecialiseerd is in het politiek en economisch bestuur, steeds meer verweven is met en/of complementair wordt aan de rest van België.

De auteur wil graag de mensen bedanken die de Fact Sheet en het Cahier van het BISA nagelezen hebben en suggesties gegeven hebben om de kwaliteit van de documenten te verbeteren.

BIBLIOGRAPHIE

DEPARTEMENTEN STUDIËN EN ALGEMENE STATISTIEK, 2025. *Stromen en (on)evenwichten tussen de gewesten in België*. Advies of occasionele studie, Brussel: Nationale Bank van België. Beschikbaar op: www.nbb.be/doc/ts/publications/other/regions/20251023_regions_doc_nl.pdf

EUROPEAN COMMISSION. STATISTICAL OFFICE OF THE EUROPEAN UNION, 2019. *Methodological manual on territorial typologies: 2018 edition*. LU: Publications Office. Beschikbaar op: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-18-008>

LENNERT Moritz en VAN CRIEKINGEN Mathieu, 2003. Centre et périphéries : des espaces en compétition ? Enquête sur les types de localisation des entreprises à l'échelle de l'aire métropolitaine bruxelloise. In: *Belgeo*. 31/12/2003. Nr. 4, pp. 425-442. Beschikbaar op: <https://journals.openedition.org/belgeo/16791>

THISSE Jacques-François en THOMAS Isabelle, 2010. Bruxelles au sein de l'économie belge : un bilan. In: *Regards Économiques*. 05/2020. Nr. 80, p. 19. Beschikbaar op: https://www.regards-economiques.be/index.php?option=com_reco&view=article&cid=91

VAN HAMME Gilles, WERTZ Isaline en BIOT Valérie, 2011. Economische groei zonder sociale vooruitgang: stand van zaken in Brussel. In: *Brussels Studies*. Algemene Collectie. 28/03/2011. Nr. 48. Beschikbaar op: <https://journals.openedition.org/brussels/855>

NOTES

1. De statistieken van het INR omtrent de regionale rekeningen worden op drie detailniveaus gepubliceerd: per 10 sectoren voor de arrondissementen, per 38 sectoren voor de provincies en per 64 sectoren voor de gewesten. De statistieken voor het BHG zijn meteen op alle drie de sectorale detailniveaus beschikbaar, aangezien het tegelijk een arrondissement is, gelijkgesteld wordt met een provincie en een gewest vormt. De statistieken zijn gepubliceerd voor de periode 2003-2023, behalve voor de statistieken op het niveau van 64 sectoren, die onvolledig zijn voor 2023. Daarom wordt 2022 soms het laatst beschikbare jaar genoemd. Meer informatie is te vinden in *Cahier van het BISA* nr.15.
2. Waarbij het effect van de inflatie in deze periode geneutraliseerd werd.
3. Zie de statistieken van het BISA hieromtrent: <https://bisa.brussels/themas/arbeidsmarkt/binnenlandse-werkgelegenheid>.
4. Dit omvat ook de bouwsector, waarvan het aandeel in de TW van het BHG stabiel gebleven is tussen 2003 en 2023.

RÉSUMÉS

Deze studie kwantificeert het economisch belang van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) en de hele grootstedelijke regio binnen de Belgische economie. Brussel – in de breedste zin van het woord – is nog altijd veruit het belangrijkste economisch centrum van het land. Sinds 2003 groeit de economische activiteit in het BHG verhoudingsgewijs echter minder hard dan in de Brusselse rand en in de rest van het land. En daar zijn twee redenen voor. Enerzijds is het BHG sterk afhankelijk van economische sectoren die achteruitgaan. Anderzijds blijft de groei van de sectoren die wél uitbreiden beperkter, vooral in de sector van de commerciële diensten. De activiteiten die de economische groei in het BHG ondersteunen, houden vooral verband met het politieke en economische bestuur: openbaar bestuur, bedrijfsbeheer, financiële diensten, enz. Deze specialisatie maakt duidelijk dat het BHG en de andere delen van het land met elkaar verweven en complementair zijn. De economische structuur van de Brusselse rand lijkt daarentegen op die van de rest van het land en is vooral gericht op goederenproductie, transport en logistiek en commerciële diensten.

Cette étude quantifie l'importance économique de la Région de Bruxelles-Capitale (RBC) et de l'ensemble de sa région métropolitaine au sein de l'économie belge. Bruxelles – au sens large – reste de loin le premier pôle économique du pays. Toutefois, depuis 2003, la croissance de l'activité est plus faible en RBC que dans sa périphérie et dans le reste du pays. Deux facteurs expliquent ce décrochage : d'une part, la RBC est fortement exposée à des secteurs économiques en déclin ; et, d'autre part, elle est confrontée à une croissance plus faible des secteurs en expansion, en particulier dans les services marchands. Les activités soutenant la croissance économique en RBC sont principalement liées aux activités de commandement politique et économique : administration publique, gestion d'entreprises, services financiers, etc. Cette spécialisation illustre les complémentarités et les interrelations entre la RBC et le reste du pays. À l'inverse, la structure économique de la périphérie de la métropole bruxelloise ressemble au reste du pays, se spécialisant dans les activités de production de biens, le transport et la logistique et les services marchands.

This study quantifies the economic importance of the Brussels-Capital Region (BCR) and its wider metropolitan area within the Belgian economy. Brussels – broadly defined – remains by far the country's leading economic hub. However, since 2003, growth in economic activity has been weaker in BCR than in its surrounding areas and the rest of the country. There are two reasons for this: on the one hand, BCR is heavily exposed to declining economic sectors; and on the other, it has experienced weaker growth in expanding sectors, particularly in market services. The activities which underpin economic growth in BCR are primarily linked to political and economic command functions: public administration, corporate management, financial services, etc. This specialisation highlights the complementarities and interdependencies between BCR and the rest of the country. By contrast, the economic structure of the outskirts of the Brussels metropolitan area resembles that of the rest of the country, specialising in goods production, transport and logistics, and market services.

INDEX

Mots-clés : aire métropolitaine, développement économique, économie

Thèmes : 6. économie – emploi

Keywords : metropolitan area, economic development, economy

Trefwoorden grootstedelijk gebied, economische ontwikkeling, economie

AUTEURS

PIERRE-FRANÇOIS WILMOTTE

 IDREF : <https://idref.fr/256666881>

 ORCID : <https://orcid.org/0000-0003-1350-1421>

 VIAF : <http://viaf.org/viaf/118162842283473041591>

Pierre-François Wilmotte is analist binnen de cel Werk & Economie van het BISA. Hij is er verantwoordelijk voor analyses rond gewestelijke ontwikkeling en economische geografie. Hij behaalde een doctoraat, waarvoor zijn proefschrift ging over het ruimtelijke aspect van de bedrijfsproductiviteit in Wallonië. Hij is ook onderzoeksmedewerker aan de universiteit van Luik.
pwilmotte[at]perspective.brussels

TRADUCTEURS

ANNELIES VERBIEST (AV TRANSLATIONS)